

Nie Bądź Ślepy na Kulturę – uczestnictwo osób niewidomych w życiu kulturalno-artystycznym na przestrzeni lat 1989-2014

Żyjemy w kulturze wizualnej, która wyraźnie faworyzuje wzrok wśród innych zmysłów. W języku potocznym „zobaczyć” to tyle, co „poznać”: opisujemy rzeczywistość w kształtach i kolorach, poruszamy się w świecie obrazkowych symboli: fotografii, memów, emotikonów i widowisk. Tymczasem możliwości odbioru nie kończą się na wzroku. W Polsce żyje blisko 2 miliony osób, które eksplorują świat dotykiem, słuchem, węchem, smakiem... Jednak ich poruszanie się w przestrzeni publicznej i aktywne korzystanie z tekstów kultury jest bardzo ograniczone.

Co zrobić, by niewidomy i słabowidzący odbiorca kultury rozumiał konteksty i nie czuł się pominięty? Jakie są jego możliwości odbioru sztuki? Jak opisuje on świat, jaka jest jego wrażliwość estetyczna i aktywna twórczość? Instytucje kultury dbają o to, by likwidować bariery architektoniczne. Czy jednak wciąż nie pozostajemy ślepi na potrzeby osób niewidomych, którzy w równym stopniu jak osoby widzące, chcą przeżywać przedstawienia teatralne, rozumieć, z czego śmieją się widzowie w kinie czy zapoznać się z wystawą muzealną?

Zobaczyć zmiany

W latach 2013 i 2014 firma Far Beyond Business realizowała wspólnie z Krakowską Fundacją Rozwoju Edukacji Niestyszających „Między Uszami” projekt pn. „Nie bądź głuchy na kulturę”, który uzyskał dofinansowanie ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Wyniki badań oraz relacja z realizacji projektu znajduje się na stronie internetowej: [KulturaGłuchych.pl](http://www.kulturagluchych.pl). (<http://www.kulturagluchych.pl>) Sukces projektu skłonił nas do konsekwentnych kroków w tym obszarze i stawiania kolejnych pytań. Od 2015 roku rozpoczęliśmy realizację projektu pn. „Nie Bądź Ślepy na Kulturę – uczestnictwo osób niewidomych w życiu kulturalno-artystycznym na przestrzeni lat 1989-2014”. Projekt został zrealizowany wspólnie z Fundacją Badań i Praktyk Społecznych, która na co dzień zajmuje się pracą z osobami niewidzącymi.

Nie bądź ślepy na kulturę!

W ramach projektu chcieliśmy przyjrzeć się temu, jak zmienia się sytuacja osób niewidomych w Polsce. Jakie nowe trendy pojawiają się w instytucjach kultury dotyczące np. udostępniania zbiorów osobom niewidomym? Jakie są świadectwa aktywnej twórczości osób niewidomych? Pragnęliśmy obudzić ciekawość wobec tego, jak niewidomi widzą i opisują rzeczywistość.

Dowiedzieć się jak najwięcej

Projekt obejmował cztery uzupełniające się perspektywy badawcze:

1. Prezentowanie dotychczasowej działalności instytucji kultury oraz organizacji pozarządowych w sferze kulturalnej i artystycznej na rzecz osób niewidzących. Analizowane były projekty, regularne działania, ale także uwarunkowania prawne, systemowe, względem aktywności kulturalnej.
2. Osoby niewidome – ich oczekiwania i potrzeby.
3. Twórczość artystyczna osób niewidomych. Ten aspekt próbował wskazać na cechy charakterystyczne, unikatowe zjawiska, trendy.
4. Wszelkie dokonania technologiczne. Analizowaliśmy rozwiązania, które w tym momencie znoszą bariery w aktywności kulturalnej osób niewidomych, oraz takie, które będzie można wykorzystać w przyszłości.

W ramach projektu opublikowanych zostanie 7 raportów cząstkowych, które przedstawiają szczegółowo zebrane materiały w kolejnych procesach badawczych (m.in. wywiady w grupach fokusowych, wywiady indywidualne, badania kwestionariuszowe, analiza semiotyczna). Raport finalny będzie syntezą wszystkich raportów cząstkowych i uzupełniony zostanie o rekomendacje działań względem ułatwienia osobom niewidzącym uczestniczenia w kulturze.

Przyjazna forma

W ramach projektu powstają także tzw. snapshoty. Będą to krótkie, kilkustronicowe opracowania skierowane dla różnych grup – dziennikarzy, organizacji pozarządowych, instytucji kultury, które będą starały się przedstawić problem z ich perspektywy, skupiając się na kluczowych kwestiach i analizując poszczególne zagadnienia w bardziej przyjaznej formie.

Zapraszamy do wspólnej podróży, nie bądźmy ślepi na kulturę! Więcej informacji o projekcie, oraz wyniki badań są publikowane na stronie internetowej [kulturaslepych.farbb.com](http://www.kulturaslepych.farbb.com). (<http://www.kulturaslepych.farbb.com>)

Projekt dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.